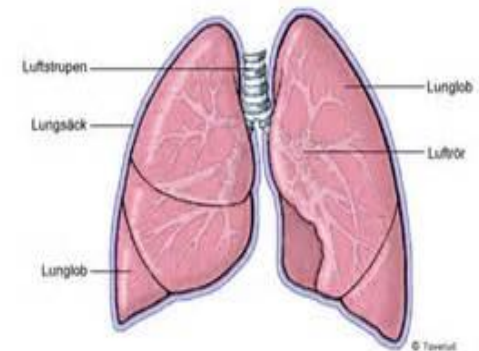

Att bygga upp en Astma- KOL mottagning

Maria Rosengren
Distriktssköterska

Vårdutvecklingsledare inom astma, allergi, KOL
och tobak

Akademiskt primärvårdscentrum
maria.rosengren@sll.se

Hur byggs en mottagning upp?

- Mandat av verksamhetschefen
- Förankrat i verksamheten
- Struktur
 - Utrustning
 - Tid
 - Intresserad läkare och sjuksköterska
 - Kompetens
 - Lokalt vårdprogram
 - Samarbete med sjukgymnast, arbetsterapeut, dietist, kurator

Hur byggs en mottagning upp?

- Tag reda på Vilka resurser som finns på er enhet?
Intresserad personal viktigaste resursen
- Vilken utrustning behövs?
 - spirometer, pulsoximeter, nebuliseringsapparat
 - pricktestmaterial
 - demoinhalatorer / spacers / autoinjektor mm
 - informationsmaterial för patientundervisning
 - kallelsebrev med information om patientförberedelse
- Rum att vara i med plats för material!

Astma/ KOL mottagningens uppgifter

- Spirometri
- Pef -kurva
- Pricktest
- Behandlingsuppföljningar
- Rökslutarstöd
- Dokumentation i journalmall

Astma/KOL mottagningens uppgifter

Undervisning

- Astma/KOL undervisning
- Demonstration av inhalatorer/ kontroll av inhalationsteknik
- Allergiinformation ev med saneringsråd
- Anafylaxinformation med demonstration av adrenalinpenna

Astma/KOL mottagningens uppgifter

Symtombedömning

- Använda frågeformulär för bedömning av astmakontroll och bedömning av symtom. **ACT**
- Använda frågeformulär för symtombedömning vid uppföljning av KOL. **CAT**

Hur upplever du din KOL? Utför KOL-testet (COPD Assessment Test™, CAT)

Detta frågeformulär kommer att hjälpa dig och din vårdgivare att mäta den inverkan KOL (kroniskt obstruktiv lungsjukdom) har på ditt välbefinnande och dagliga liv. Svaren och testresultatet kan användas av dig och din vårdgivare för att hjälpa dig förbättra värden av din KOL och få bästa utbyte av behandlingen.

Placera ett (X) för varje fråga i rutan som bäst beskriver hur du för närvarande mår. Välj endast ett svar för varje fråga.

Exempel: Jag är mycket glad 0 1 2 3 4 5 Jag är mycket ledsen

			POÄNG
Jag hostar aldrig	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Jag hostar ständigt	<input type="text"/>
Jag har inte något slem i bröstet alls	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Mitt bröst är helt fyllt med slem	<input type="text"/>
Jag känner inte alls något tryck över bröstet	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Jag känner mycket tryck över bröstet	<input type="text"/>
När jag går uppför en backe eller en trappa blir jag inte andfådd	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	När jag går uppför en backe eller en trappa blir jag mycket andfådd	<input type="text"/>
Jag är inte begränsad när det gäller att utföra några aktiviteter i hemmet	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Jag är mycket begränsad när det gäller att utföra aktiviteter i hemmet	<input type="text"/>
Jag känner mig trygg att lämna mitt hem trots mitt lungtillstånd	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Jag känner mig inte alls trygg att lämna mitt hem på grund av mitt lungtillstånd	<input type="text"/>
Jag sover bra	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Jag sover inte bra på grund av mitt lungtillstånd	<input type="text"/>
Jag har massor av energi	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Jag har inte någon energi alls	<input type="text"/>
			ANTAL POÄNG <input type="text"/>

ACT Asthma Control Test

Under de senaste **fyra veckorna**, hur stor del av tiden har du hindrats av din **astma** från att utföra dina normala aktiviteter på arbetet, i skolan eller hemma?

▼
POÄNG

Fråga 1

Hela tiden	1	En större del av tiden	2	En del av tiden	3	En mindre del av tiden	4	Ingen del av tiden	5	<input type="text"/>
------------	---	------------------------	---	-----------------	---	------------------------	---	--------------------	---	----------------------

Under de **senaste fyra veckorna**, hur ofta har du varit andfådd/upplevt andnöd?

Fråga 2

Mer än en gång om dagen	1	En gång om dagen	2	Tre till sex gånger i veckan	3	En eller två gånger i veckan	4	Inte alls	5	<input type="text"/>
-------------------------	---	------------------	---	------------------------------	---	------------------------------	---	-----------	---	----------------------

Under de **senaste fyra veckorna**, hur ofta har du vaknat av dina **astmasymtom** (väsande andning, hosta, andfåddhet/andnöd, täthetskänsla eller värk i bröstet) under natten eller tidigare än vanligt på morgonen?

Fråga 3

Fyra eller fler nätter i veckan	1	Två till tre nätter i veckan	2	En gång i veckan	3	En eller ett par gånger	4	Inte alls	5	<input type="text"/>
---------------------------------	---	------------------------------	---	------------------	---	-------------------------	---	-----------	---	----------------------

Under de **senaste fyra veckorna**, hur ofta har du använt din kortverkande luftrörsvidgare (som t.ex. Bricanyl, Ventoline, Airomir)?

Fråga 4

Tre eller fler gånger per dag	1	En eller två gånger per dag	2	Två eller tre gånger per vecka	3	En gång i veckan eller mer sällan	4	Inte alls	5	<input type="text"/>
-------------------------------	---	-----------------------------	---	--------------------------------	---	-----------------------------------	---	-----------	---	----------------------

Hur skulle du bedöma din **astmakontroll** under de **senaste fyra veckorna**?

Fråga 5

Inte alls kontrollerad	1	Dåligt kontrollerad	2	Till viss del kontrollerad	3	Väl kontrollerad	4	Helt kontrollerad	5	<input type="text"/>
------------------------	---	---------------------	---	----------------------------	---	------------------	---	-------------------	---	----------------------

Steg 2: Lägg ihop dina poäng för att få din total.

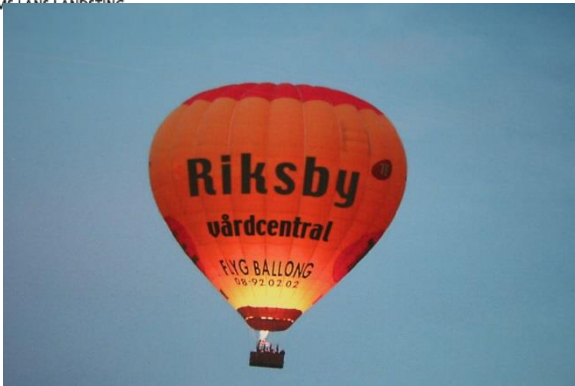
Steg 3: Vänd för att se vad din poäng innebär.

TOTAL

TABELL I. Kriterier för godkänd respektive kriterier för optimal astma/KOL-mottagning.

	Godkända kriterier	Optimala kriterier
Kompetens – astma/KOL-sjuksköterska	Distriktssköterska/sjuksköterska. Minst 15 högskolepoäng inom området astma/allergi/KOL. Regelbunden fortbildning inom området	Distriktssköterska/sjuksköterska. Minst 30 poäng inom området astma/allergi/KOL och särskild utbildning i rökslutarstöd. Regelbunden fortbildning inom området.
Kompetens – verksamhetsansvarig läkare	Allmänläkare med aktuell kunskap om diagnostik/behandling av astma/allergi/KOL och spirometritolkning. Regelbunden fortbildning inom området.	Allmänläkare med aktuell kunskap om diagnostik/behandling av astma/allergi/KOL och spirometritolkning. Regelbunden fortbildning inom området.
Utrustning	Spirometer och pulsoximeter. Oxygen- och nebuliseringsapparat om enheten behandlar akutfall.	Spirometer och pulsoximeter. Oxygen- och nebuliseringsapparat om enheten behandlar akutfall.
Arbetsorganisation	Tidsbeställd mottagning och telefonrådgivning (astma/KOL-sjuksköterska).	Tidsbeställd mottagning och telefonrådgivning (astma/KOL-sjuksköterska). Spirometri vid behov inom en vecka.
Arbetsinnehåll	Strukturerade utredningar med lungfunktionsmätning. Erbjuda uppföljning till prioriterade patienter enligt Socialstyrelsens riktlinjer. Allergikutredning. Patientutbildning. Erbjuda rökslutarstöd.	Strukturerade utredningar med lungfunktionsmätning. Erbjuda uppföljning efter behov. Allergikutredning. Patientutbildning. Erbjuda rökslutarstöd av särskilt utbildad personal.
Kvalitetsuppföljning	Enligt enhetens rutiner.	Enligt Socialstyrelsens riktlinjer.
Samarbete	Samverkan med sjukgymnast	Teamsamverkan med sjukgymnast, arbetsterapeut, dietist och eventuell kurator/motsvarande.
Mottagningsresurser per 1 000 listade invånare och vecka	1,5 tim/vecka. (2 tim/vecka om ansvar för barn i skolåldern.)	4 tim/vecka.

Kvalitetsarbete i primärvården Riksby Vårdcentral

Medveten satsning att

- dokumentera bättre och alltid med ICD10-kod
- fortbildning av alla medarbetare
- utveckla temaarbetet (alla inblandade i vården av patienter: läkare, sjuksköterskor, sekreterare)
- utveckla strukturen på vårdcentralen = inget dubbelt arbete, tydliga rutiner

Astma/KOL

Riksby vårdcentral Så utvecklar vi vår astma-/KOL-mottagning

Kompetensutveckling för all personal, samverkan och teamarbete är nyckeln till att kunna ge den bästa vården till våra patienter. Flera svenska studier har visat att det finns underdiagnostik och underbehandling av både astma och KOL [1, 2].

Riksby vårdcentral startade i september 2007 ett projekt med syfte att förbättra omhändertagandet av våra patienter med astma och KOL samt öka antalet diagnostiserade patienter med astma och KOL bland vår listade befolkning. Vi bestämde oss för att öka kompetensen inom områden hos alla medarbetare och samtidigt öka omfattningen och kvaliteten av vår astma-/KOL-mottagning.

Riksby ligger i västra Stockholm. Vårdcentralen har 7 000 listade patienter, varav 900 är över 65 år. På vårdcentralen arbetar tre läkarsekreterare, sex distriktsskö-

Foto: Magnus Börne

Från vänster: Lena Planstedt (dsk, diabetes-ssk), Maria Rosengren (dsk, astma/KOL-ssk), Luisa Escuder (dl, verksamhetschef), Berit Dunge (dsk, astma/KOL-ssk) samt Gösta Rune (dl).

lad. Från och med den 1 januari 2008 som ska arbeta med eksempatienter och

Hur ser det ut hos oss?

- Hur många patienter finns med astmadiagnos?
- Hur många patienter finns med KOL-diagnos?
- Jämför med astma- och KOL prevalensen
- Sätt upp delmål!

Lokal vårdplan

- Beskriver vem som gör vad
- Former för samarbete internt och externt
- Utredningsrutiner
- Beskriver patientens väg från upptäckt till regelbundna kontroller
- Rutiner för att "hitta" patienterna och slussa dem till astma/KOL-mottagningen.

Sammanfattning

- Mandat och uppbackning
- Förankring och uppskattning
- Kompetens och kunnig personal
- Teamkänsla
- Struktur & rutiner
- Regelbunden resultatgranskning och utvärdering.